

Seja Narodne skupščine

Razprave o zakonskem načrtu glede obvezne telesne vzgoje naroda se bo danes še nadaljevala

Beograd, 14. novembra. p. Seja Narodne skupščine se je pričela danes šele ob 11. Predsedoval je prvi podpredsednik dr. Avda Hasanbegović. Po odobritvi zapisnika so sledila razna sporočila o zakonih, ki jih je odobrila senat in o drugih manj važnih tekočih zadevah.

Pred prehodom na dnevni red je bila prečitana cela vrsta raznih interpelacij, ki jih je vložila opozicija. Med drugimi je vložil narodni poslanec Jovan Misić interpelacijo na notranjega ministra, v kateri zahteva preiskavo o raznih aferah pri beograjski občini. Zahtevano nujnost je Narodna skupščina odklonila. Poslanec Lončarević in tovariši so vložili interpelacijo na trgovskega ministra, v kateri zahtevajo, naj se zabrani razširjanje knjige, ki jo je s podporo trgovskega ministristva izdal bivši načelnik Milivoje Savić pod naslovom »Naša industrija, trgovina, obrt in kmetištvo«. Interpelanti zlasti protestirajo proti tendencioznemu poročanju o gospodarskih

prilikah v Zagrebu, češ da vsebuje knjiga docela netočne in neresnične podatke. Več listov, ki so podatke ponatiskali, je bilo zaplenjenih. V imenu vlade je minister dr. Srkulj odklonil zahtevano nujnost in obenem izjavil, da nima trgovinsko ministristvo s to knjigo prav nobene zveze, niti ni dalo kakršnekoli podpore. Knjigo je izdal g. Savić na svoj račun. Po prečitanih še nekaterih interpelacij je skupščina naposled prešla na dnevni red.

Na dnevnem redu je bil zakon o obvezni telesni vzgoji naroda, ki ga je vlada predložila že v prejšnjem zasedanju. V imenu odbora, ki je zakonski načrt proučil, je poročal narodni poslanec dr. Stjepan Bačić, ki je priporočil Nar. skupščini sprejem zakona. Seja je bila nato zaključena. Razprava o zakonu se bo nadaljevala na jutrišnji seji, ki je sklicana za 11. uro dopoldne. Najbrže bo jutri pred pričetkom debate podal ekspozit minister za telesno vzgojo g. dr. Hanžek.

Zmede v Afganistanu

London, 12. novembra. Umor afganskega kralja Nadir šaha je zopet enkrat obrnil pozornost svetovne javnosti na to nemirno deželo v osrčju Azije. Podrobnosti o umoru so sicer še vedno zastrte v skrivnostno temo, vendar ne more biti dvoma, da je bil atentat političnega značaja. Izvora mu je iskati v krvavih notranjih razračunavanjih, ki so vedno tvorila del afganske politične zgodovine ter zahtevala že cel niz žrtv v vodilnih afganskih krogih. (Pred dnevi se je pojavila vest, da je bil umorjen tudi Nadirjev sin in naslednik na prestolu, kralj Mohamed Zahir; vest se je izkazala za neresnično. Op. ur.)

Nadir šah je prišel na prestol po kruti državljanski vojni. Njegov prednik Amanulah je hotel po vzgledu Kemala paše brez noč zamenjati orientalsko patrijarhalnost z zapadno civilizacijo. Dočim pa so Turki bili stoletja mejaši zapada, večina Afganecv ni od zapadne civilizacije poznala še ničesar drugega razen pušk, ki so jih tihotapili z juga Angliži, s severa pa Rusi. Ker Amanulah poleg tega tudi po sposobnostih ni bil nikak Kemal paša, je podlegel divjim gorskim plemenom, ki so se z orožjem v roki uprli njegovim novotarijam ter pod vodstvom razbojnika Bačasaka uveli strahovladu v Afganistanu. Bačasaku se je v obliki zmede celo posrečilo zasesti prestol pod imenom Habibulah. Amanulah pa se je z državnim zakladom in svojim osebnim premoženjem rešil najprej v Indijo in od tam v Evropo; sedaj živi v Rimu.

V takem položaju je zapustil Nadir kan svoje tedanje mesto afganskega poslanika v Parizu in se vrnil v svojo domovino. Tam je užival velik ugled osvoboditelja, ker se mu je bilo nekdanj v vojni proti angleški Indiji posrečilo premagati angleško vojsko. Po povratku iz Pariza je zato z lahkoto zbral okrog sebe množico pristavev, s katerimi je premagal Habibulaha in ga dal s topom ustreliti. Nato je proglasil sebe za kralja. Vendar pa njegovo delo ni bilo lahko. Država je bila po krvavih državljanskih vojnah vsa v razvalinah, gospodarstvo uničeno, državne blaginje sploh ni bilo in po deželi se je bohotno razvilo razbojništvo. Kralj Nadir se je z veliko vneto lotil obnove dežele in uvedel relativno mir. Ukrotil je tudi razbojnike, ki so jih brez posebnih procesov obešali na mestna vrata ter jih tam pustili dalj časa viseti v javno svarilo. Enako brezobzirno je bil Nadir tudi s političnimi nasprotniki, kar mu je ustvarilo mnogo besnih sovražnikov. Zlasti si je nakopal sovražnike med dijaki, ki jih je prejšnji režim pošiljal na zapadne univerze, katerim je pa Nadirjeva vlada odvzela štipendije ter jih poklicala nazaj v domovino. Takemu razočaranemu dijaku je slednjič padel tudi šah Nadir v žrtev.

Nadirjev sin Mohamed Zahir, ki je bil takoj po očetovi smrti proglasen za kralja, je star šele 20 let. Vzgojen je bil največ v Franciji, kjer je hodil 6 let v gimnazijo v Montpellièru, ko je bil njegov oče še poslanik v Parizu. V svojo domovino se je vrnil šele, ko je bil njegov oče že kronan za kralja. Kljub svoji evropski vzgoji je med narodom zelo popularen in poznavalci afganskih razmer se nadejajo, da se bo vsaj njemu posrečilo za silo konsolidirati svojo domovino.

Politika v Afganistanu je stala vedno v znamenju rivalitete med Anglijo in Rusijo. Afganistan teritorialno loči oba imperija in le temu položaju se ima zahvaliti, da je ohranil svojo samostojnost. Preko Afganistana vodi najkrajša in najvažnejša pot z ruskih step v indijske džungle. Zato mnogi tudi v umoru kralja Nadirja slutijo tuje prste, čeprav zato ni še nikakih dokazov. O bivšem kralju Amanulahu je znano, da je bil navdušen pristav Rusije in se je ob koncu svojega velikega potovanja po zapadu leta 1928, največ mučil v Moskvi, zlasti v družbi vojnega ministra Vorosilova. Verjetno je, da Angliži tega bratstva niso gledali ravno z velikimi simpatijami. Zato se pozneje niso mogli otestiti suma, da so na tihem podpirali revolucijo, ki je zrušila Amanulaha. Nadir šah je bil prijatelj Anglije: zato je padel zdaj sum na Ruse, da so vsaj indirektno skrivili njegovo nasilno smrt. Ali je to res, ali pa je umor le delo domačih fanatikov, bo pokazala šele bližnja bodočnost.

Pred novo trgovinsko pogodbo s Španijo

Beograd, 14. novembra. p. Po večtedenski odsotnosti v Španiji se je davi vrnil v Beograd španski poslanik grof de Torichos, ki je izjavil novinarjem, da je največji del svojega bivanja v Španiji posvetil rešitvi spornih zadev v trgovinskih odnosih med Jugoslavijo in Španijo. Uspešno mu je odstraniti vse težoke, ki so se pojavile v zadnjih mesecih, zlasti težoke zaradi deviznih predpisov, zaradi česar je bilo okrog 80 milijonov dinarjev jugoslovenskih izvoznikov v Španiji blokiranih. Ta vsota je sedaj stavljena prizadetim izvoznikom na razpolago. Obenem je že vse pripravljeno za sklenitev nove trgovinske pogodbe, ki bo popravila dosedanje krivično razmerje za Jugoslavijo, ki je bilo po primerljavi izvoza in uvoza iz Jugoslavije v Španijo v razmerju 1 : 15 na škodo Jugoslavije. Z novo trgovinsko pogodbo, ki bo sklenjena v najkrajšem času, bo zlasti olajšan izvoz jugoslovenskega lesa v Španijo.

Povratak generala Kondilisa v Atene

Beograd, 14. novembra. p. Podpredsednik grške vlade in vojni minister general Kondilis je po dvadnevem bivanju v naši prestolnici danes zapustil Beograd in se s svojim spremstvom vrnil v Atene. Na kolodvoru so se od njega poslovili zastopnik Nj. Vel. kralja general Ječmenić, zunanji minister g. Jevtić, vojni minister general Stoianović z oficirji generalnega štaba in osobe grškega poslanstva. Na kolodvoru je bila postrojena tudi častna četa z godbo, ki je ob odhodu vlaka zasvirala grško državno himno.

Njegoševa proslava v Beogradu

Beograd, 14. novembra. p. Danes je bila svečana proslava velikega srbskega pesnika Petra Petrovića Njegoša. V saborni cerkvi se je vršila svečana služba božja, ki so ji prisostvovali general Veljković kot zastopnik Nj. Vel. kralja, člani vlade, senatorji in narodni poslanci

Lepi beli zobje

odločajo o uspehu smehljaja. Obdržati zobe v njihovi naravni lepoti je zelo enostavno, a znati je treba. Uporabljajte jutraj in zvečer zobno pasto Chlorodont na suhi zobni ščetki. Zobna naslaga izgine, zobje zasijejo v najlepši slonokošeni barvi. Lepi beli zobje v smečočih se ustih imajo veliko privlačnost. Chlorodont se dobi povsod. Tuba Din 8., velika tuba Din 13.-

Beli zobje Chlorodont

Skrb za naše izseljence

Pomen izseljenskih organizacij in izseljenskega urada

Ljubljana, 14. novembra

Dočim se avstro-ogrsko monarhija ni brigala za milijone svojih državljanov, ki so se razselili po vsem svetu, naša država že od začetka posveča veliko pozornost izseljenski vprašanju ter rojakom, ki so se naselili v tujih državah. Kot poseben oddelk ministristva socialne politike posluje v Zagrebu izseljenski komisariat, ki nadzoruje izseljevanje ter posreduje med izseljenci in njihovimi rojaki v stari domovini. Delo izseljenskega urada podpirajo v veliki meri izseljenske organizacije, ki so se po osvobojevanju ustanovile že v vseh glavnih mestih Jugoslavije. Te organizacije so ustanovili oni izseljenci, ki so se vrnili v domovino, v namenu, da bi s svojimi izkušnjami pomagali na eni strani oblastem, na drugi pa svojim rojakom, ki iščejo zaslужka v tujini.

Prva izseljenska organizacija se je pred 10 leti ustanovila v Splitu, njej pa so sledile organizacije v Zagrebu, Osijeku, Ljubljani in Sarajevu, pred štirimi leti pa je bila ustanovljena Zveza izseljenskih organizacij, ki ima svoj sedež v Zagrebu, Branimirova ulica št. 15. Zveza izseljenskih organizacij ni samo združila vse krajevne organizacije bivših izseljencev ter ohranila tesne zveze z našimi rojaki v tujini, marveč je ustanovila tudi mnogo posvetovalnic in drugih ustanov, ki dajejo vsa potrebna navodila v vseh vprašanih izseljevanja. Poleg svojih podružnic ima Zveza izseljenskih organizacij v državi že okrog 40 uradov. Najvažnejše njegove ustanove so: informacijski urad, izseljenski muzej ter izseljenska knjižnica v Zagrebu, na Jelsi pa gradi tudi dom za stare in onemogle izseljence.

Da bi širšo javnost in oblasti opozorila na posebno važna izseljenska vprašanja, je Zveza izseljenskih organizacij uveljavila že več večjih akcij, kakor veliki izseljenski kongres, ki se je vršil leta 1931. ob velikem izletu naših rojakov iz Severne Amerike. Ta kongres je bil odprt v Ljubljani, nadaljevan v Zagrebu, zaključen pa v Beogradu. Kongresu sta sledili važni izseljenski konferenci, prva v Ljubljani, druga pa v Splitu. V Zagrebu se je vršila lani tudi zanimiva anketa o raznih izseljenskih vprašanjih, pri kateri so sodelovala mnoga gospodarska, dobrodelna in kulturna društva. Važna je bila tudi izseljenska nedelja, organizirana po vsej državi ob sodelovanju društev in prosvetnih ustanov. Organizacije in ustanove zveze so uspešno izvedle množične posredovanja pri povratku izseljencev v staro domovino in tudi pri njihovi kolonizaciji v raznih naših pokrajinah. S pomočjo organizacij se rešujejo tudi neštete osebne zadeve naših izseljencev v tujini in njihovih sorodnikov v domovini. Med takimi osebnimi zadevami so zlasti zapuščine in druge premoženjske zadeve izvedljive le s pomočjo organizacije, ki ima svoje dobre zveze v vseh krajih, kjer prebivajo naši ljudje. Zveza izseljenskih organizacij v Zagrebu je tudi v stalni zvezi z mednarodnim izseljenskim uradom v Ženevi. Tajnik naše izseljenske zveze gospod Andričević je tudi član mednarodnega izseljenskega urada. Izseljenske organizacije in njihova zveza izvršujejo že ves čas svojega obstoja daleč od vseh strankarskih razprtij v najlepši vzajemnosti ogromno delo v korist svojih članov in njihovih rojakov ter tvorijo v marsikem edino zvezo med staro domovino in tujim svetom v katerem živijo naši rojaki.

Kralj Aleksander rumunski maršal

Bukarešta, 14. novembra. AA. Rador poroča: Uradni list objavlja ukaz, po katerem je jugoslovenski kralj Aleksander, imenovan za maršala rumunske vojske. Kralj Aleksander, nadaljuje ukaz, je v vojni leta 1913. in med svetovno vojno pokazal izredne vojaške vrline, ko se je boril za skupno stvar. Pomagal je tako Rumuniji in prinesel k okrepitvi bratstva med srbsko in rumunsko vojsko, ki se je manifestiralo na rumunskih tleh s pomembno akcijo srbske divizije v Dobruži leta 1916.

Grafenauerjeva čitanka zopet dovoljena

Beograd, 14. novembra. v. V naši javnosti se je v zadnjem času mnogo razpravljalo o nedostatkah na srednjih šolah, zlasti zaradi učnih knjig, ker ni bilo podaljšano odobrenje za Geografski atlas Jugoslavije in za Grafenauerjevo Slovensko čitanko. Vaš dopisnik se je o tem informiral na pristojnem mestu v prosvetnem ministristvu ter je dobil pojasnila, da je glede atlanta potekla štiriletna aprobačjska doba, ni pa bila vložena s strani založništva prošnja za novo aprobačijo odnosno za podaljšanje odobrenja, da se sme uporabljati kot učna knjiga na srednjih šolah. Grafenauerjevi čitanki pa se je aprobačjska odzvela, ker ne odgovarja novim predpisom o sestavi te vrste učnih knjig. Sedaj pa je prosvetno ministristvo v oziru na nedostatek drugih knjig in pa da prihrani staršem dijakov izdatke za druge knjige, obe knjigi zopet priporočilo kot učni knjigi, tako da se smeta še nadalje uporabljati na srednjih šolah. Razen tega je odobrena tudi čitanka za 4. razred srednjih šol, ki so jo sestavili prof. Solar in tovariši.

Izpred državnega sodišča

Beograd, 14. novembra. AA. Državno sodišče za zaščito države je danes ob 17.30 izreкло razsodbo v procesu proti Čedi Plečeviću in tovarišem, obtoženim zaradi dejanj iz čl. 3. in 4. zakona o javni varnosti in redu v državi. Obsojena sta: Čedomir Plečević, odvetnik iz Arangelovca, na pol drugo leto strogega zapora in na denarno globo 2.000 Din, živadin Petrović, zasebni uradnik iz Arangelovca, na pol drugo leto strogega zapora in na denarno globo 5.000 Din. Opredeljeni pa so Radovan Stojić, Vojin Gajić in Milivoje Črnogorac, vsi iz Arangelovca.

Smrt dveh uglednih mož

V Kranju je včeraj po kratkem trpljenju umrl splošno znani industrijec g. Edmund Kocbek. Na dan Vseh svetih je doma v stanovanju padel in si zlomil nogo. Nastale so komplikacije, iz katerih ni bilo rešitve. S pokojnim leže v prerani grob markantna osebnost našega gospodarstva, saj je bil Kocbek oni, ki je po vojni organiziral in osamosvojil našo industrijo pletilstva, ki je postalo na Gorenjskem prava domača obrt in daje zaslужka več sto delavcem in delavkam. Po smrti svoje žene, ki mu je umrla pred poldrogim letom, se je g. Kocbek umaknil v tistijske in tudi opustil industrijo, da preživi zadnja leta v pokoju. Sloves je zaradi solidnosti po vsej Sloveniji, pa tudi na jugu države so cenili njegovo podjetnost. V Kranju je bil član narodnih in humanitarnih društev, bil je tudi velik mecen, zlasti je pomagal pri gradbi Šokolskega doma v Kranju, kjer so v zahvalo imenovali eno sobo po njem. Pogrešali ga bodo tudi siromaki, ki jim je bil velik dobrotnik, pravki krušni oče. Pokojni zapušča dva sina in tri hčerke. Pogreb bo jutri 16. t. m. ob 15. iz hiše žalosti na domače farno pokopališče.

V Mariboru je včeraj zjutraj umrl v starosti 62 let upokojeni sodni svetnik in bivši odvetnik g. dr. Anton Mulej. Pogreb uglednega pravnika bo jutri 16. t. m. ob 14. iz hiše žalosti v Razlagovi ulici št. 11 na frančiškansko pokopališče.

Bodi pokojnika ohranjen časten spomin, žalujočim izrekamo iskreno sožalje!

Huda eksplozija parnega kotla

Rotterdam, 14. novembra. AA. Davi je eksplozija kotla neke velepralnice. Ena oseba je ranjena. Od pritiska so popokala okna na 25 poslopijih v okolici. Škodo po eksploziji cenijo na 350.000 goldinarjev.

Vremenska napoved

Zagrebska vremenska napoved za danes: Oblačno, deževno, hladno. — Situacija včerajšnja dne: Velik sistem barometrične depresije prevladuje nad evropskim kontinentom. Zaradi njega je vreme zelo nestalno, v južnih evropskih krajih pa neprestano dežuje. Temperatura je padla v vsej Evropi. V višini 1000 m je dosegla ničlo. Pritisk je v poslednjih 24 urah v vzhodnih krajih naše države padel za 1 do 2 mm, na zapadu in v Primorju pa je v enaki meri nasedel.

Dunajska vremenska napoved za sredo: Marsikje zelo oblachno z velikimi krajevnimi razlikami. Temperatura malo spreminjena; znatnih padavin za sedaj ne bo.

DANES VELIKA PREMIERA

ELITNI KINO MATICA
TELEFON 2124

JARMILA NOVOTNA
ČESKA KOLORATURNÁ PEVKA NASTOPI V FILMU

Noč velike ljubezni

NARAVNI POSNETKI CARIGRADA. BOŽANSKO PETJE NOVOTNE.

Godba: ROBERT STOLZ Režija: GEZA BOLVARY
GUSTAV FRÖHLICH

TO JE FILM RAZKOSJA IN BOGASTVA KAKRŠNEGA SE LJUBLJANA NI VIDEALA
Rezervirajte vstopnice. — Predstave vsak dan ob 4., 7 1/4 in 9 1/4 uri zvečer.

Naši kraji in ljudje

Obisk grškega generala Kondilisa v Beogradu

Grški vojni minister Kondilis je na sliki v sredini, na desni sta naš vojni minister g. Dragomir Stojanović in zunanji minister dr. Bogoljub Jevtić, na levi pa kraljev odposlanec general Ječmenić in pribojnik generala Kondilisa. Slika je bila posneta na beograjskem kolodvoru.

Dvojni jubilej ravnatelja Sancina

Celje, 14. novembra
Te dni praznuje naš priznani violinist in pedagog, ravnatelj Glasbene Matice v Celju g. Iv. Karlo Sancin, 20letnico svojega umetniškega udejstvovanja in 10letnico vodstva celjske Glasbene Matice. Jubilar je bil pred 20 leti sprejet kot redni član filharmonikov v Trstu in je deloval med prvimi violinisti v mestnem opernem orkestru. Ob nastanku svetovne vojne je moral zamenjati svoje gosli z orožjem in je prebil nekaj mesecev na raznih

z o današnjim slavljenecem v razmerju učitelja in gojenca.
Ob ustanovitvi kvarteta Zika je postal Sancin njegov član in upravni vodja, v oni dobi, ko je kvartet žel svoje velike uspehe. S tem kvartetom je absolviriral pri nas in v inozemstvu 95 koncertov. Ima poleg uspehov pri Zikovcih za seboj še dolgo vrsto uspešnih solističnih in komornih

Zvočni kino Ideal

DANES PREMIERA

ZMAGOVITA LJUBEZEN

Ljubezen je najjačja sila. Za njo in radi nje se usvarjajo čudeži.

Režija: Henry King

Sodelujejo: Jeanette Gaynor, Charles Farrell

Predstave danes ob 4., 7. in 9.

koncertov. Kdo bi našteval njegovo požrtvovalno sodelovanje ob tej in oni priliki!

Sedaj deluje že deset let vzorno in z veliko ljubeznijo kot ravnatelj Glasbene Matice v Celju, za katero si je pridobil neveljnih zaslug. Izmed njegovih gojencev nam je dobro znan mali Miran Viher, ki je v lanskem sezoni z velikim uspehom nastopil v Celju, Mariboru, Gradcu in dvakrat v Ljubljani. Sancin se je tudi že ponovno izkazal kot izredno spreten izdajalec gosli. Miran Viher je n. pr. na svojem koncertu v Ljubljani igral na male tritretinske gosli op. 7, ki mu jih je zgradil njegov mojster sam, in pri zadnjem koncertu Zikovcev v Celju je Rihard Zika igral na violini, ki je lastnoročno Sancinovo delo.

Na simfoničnem koncertu v sredo 15. t. m. ob 20. v Mestnem gledališču v Celju pod vodstvom g. ravnatelja Sancina, ki je znan tudi kot odlični dirigent, bo orkester izvajal originalno orkestralno Sanctinov skladbo v štirih delih, »Celjsko suito«. Sancin je nadarjen skladatelj, ki ga diča originalnost, fin okus in temeljito znanje. Mojstru Sancinu iskreno čestitamo k dvojnemu jubileju in mu želimo še mnogo, mnogo let uspešnega umetniškega in vzgojnega udejstvovanja!

Slavje v vojaški bolnici

Ljubljana, 14. novembra
Dravska bolnišnica četa in dravska stalna vojaška bolnišnica sta danes na najslavnejši način proslavili svojo običajno krstno slavo. Ob 11. dopoldne so se razen domačih častnikov in vojakov zbrali v bolnišnici najodličnejši predstavniki naših vojaških, cerkvenih in civilnih oblasti, med njimi komandant dravske divizije general Cukavac, knežskofo dr. Rožman, mestni župan dr. Puc, mestni fi-

zik dr. Rus, zastopnik univerze dekan filozofske fakultete prof. dr. Ostir, zastopnik banske uprave in številni drugi civilni predstavniki in oficirji.

Po svečanih obredih, ki so jih opravili svečeniki vseh treh državnih veroizpovedi, je upravniki bolnišnice sanitetni podpolkovnik dr. Živko Stojilović z lepim nagovorom na zbrane vojaške obrazložil pomen praznika, ki pada na god dveh znamenitih svetcev z Balkana, sv. Kuzme in Damjana, ki sta že v tretjem stoletju po Kristusu lečila bolnike po Traciji. — S slave je bila odposlana vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju in pozdravne brzojavke ministru vojske in mornarice ter komandantu armije generalu Mariću v Zagreb. Cestitke k svoji slavi pa so prejeli naši bolničarji od svojega najvišjega poveljnika Nj. Vel. kralja, nadalje od ministra vojske, komandanta četrte armijske oblasti iz Zagreba, od načelnika glavnega generalnega štaba armijskega generala Milovanovića in od sanitetnega brigadnega generala dr. Dimitrijevića. Po oficirnem delu se je slava nadaljevala z zabavo in vojaškimi igrami ves dan.

Otvoritev krožne tramvajske proge

Ljubljana, 14. novembra

Popoldne je vodmatko in močnasko predmestje Ljubljane doživelo pomemben praznik. Na vogalu Šarabonove trgovine pri Sv. Petru je bila ob polstih zvečer na prvi poizkusni vožnji prvokrat zvezana stara tramvajska proga od vojaške bolnišnice do Sv. Petra z novo linijo po Jegličevi ulici do kolodvora. Vodmatčani in Močnaski so s tem doživeli brez dvoma pomemben dan, saj so ukaali uresničenje svoje davne želje, da bi tudi po tramvaju imeli do glavnega kolodvora direktno pot.

Vožnja po ovinkih skozi vse mesto je bila doslej v vsakem pogledu velika izguba časa in denarja. — Dela na tem koncu proge so se vršila do dveh popoldne, nato so bile potrebne samo še manjše korekture. Otvoritvi novega stika so prisostvovali oficirni zastopniki MZD in trdke Siemens. Proga je zdaj v obratu od glavnega kolodvora na eni strani do šentpeterskega mostu, na drugi strani pa od kolodvora mimo Šarabona do vojaške bolnišnice. Del proge od šentpeterskega mostu do Šarabona pravkar obnavljajo.

Spominu gospe Lije Rostoharjeve

Brno, 10. novembra

Včeraj so upepelili v brnskem krematoriju zemeljske ostanke gospe Lije Rostoharjeve, soproge profesorja na tukajšnji Masarykovi univerzi. Oba sta se po pravnici naselila v Brnu, in ju je zlasti prsno sprejela v svojo sredo tukajšnja jugoslovanska kolonija. Gospa Lija je namreč bila ljubljanska rojakinja, dočim je g. prof. dr. Rostohar s Krškega polja. Gospa Lija se je zelo marljivo uveljavljala v tukajšnji narodni družbi, zlasti se v ČJ-ligi. Njena radodarna roka je sipala dobroto in darove malim pevcom iz Frnih Trbovelj, ko so posetili CSR na svoji veliki turneji. Dobra gospa je čutila v malčkih socialno prizadeto dečo in je srčno vzbujala drage rojake. S svojim sprogom sta porabila vsake daljše počitnice, da sta odšla v dolenjsko zbiranje, kjer sta si postavila na Goleku, naselju sredi leskovskih vinogradov, prijetno domovanje. Zaradi svoje ljubezni preprostosti se je gospa priljubila vsem okoliškim gospodinjam, ki so našle v njej izkušeno orijateljico in svetovalko.

Proti koncu preteklega meseca je gospa Lija obbolela. Soproga jo je izročil v zdravljenje preizkušenim zdravnikom na brnski kliniki. Že je bilo videti, da se stanje obrača na boljše. Tako so menili vsi ki so poznali njeno zdravo, krepko naravo. Ob tem veseljem sporočilo je stopil univ. prof. dr. Rostohar pred 2000 glavi zbor mladinslovcev vsega slovenskega sveta, ki mu je baš takrat predsedoval. Kakor v zasmeh pa je Usoda hotela, da je ob koncu zasedanja, ko je pred številnim zborom končal učenjaško razpravo o psihološkem profilu učenca v elementarnem razredu in ga je dvorana za njegova znanstvena dognanja burno in pristržno pozdravljala, — prejel s klinike obupno sporočilo, da se stanje njegove soproge močno poslabšalo...

Smrt je glodala nekaj dni, in pokosila mlado, komaj 38letno našo rojakinjo. Ob preranem slovesu sočustvuje vse s težko prizadetim soprogom, blagi pokojnici pa naj bo ohranjen časten spomin!

gova pratika vsako leto posebno priznanje. Kakor vsako leto, stoji tudi letos na čelu pratike spis, ki se tiče Vodnika. Govori nam o Vodnikovem slovenstvu in jugoslovanstvu. Gotovo aktualno vprašanje z ozirom na javno debato zadnjega časa. V poljudni obliki nam podaja pisatelj Vodnikove misli glede književne slovenščine in njegove nazore o slovanstvu in jugoslovanstvu. Sledi popularno pisan in nazorno v tabelah podan članek o trgovinskih stikih Jugoslavije s tujino, v katerem dr. R. Savnik navaja za vsakega važne podatke. St. Trček je popisal ljubljanski sokoleki zlet, ki mora biti v vsaki narodni pratiki zabeležen. Članek: »Koliko je Jugoslovancev na svetlu tudi gotovo spada v pratiko, saj izvedemo iz njega mnogo zanimivih podatkov o lastni državi in svojih rojaki v tujini. Dr. Metod Dolenc, naš učenjak - jurist, ki pa zna tudi najbolj učena vprašanja poljudno obravnavati, je napisal zanimiv članek o sklopah zakonov pri Jugoslovanjih. Rea, solmica, in štranceta eta precej daleč narazen, a imata toliko skupnega, da z zanimanjem nježamo o naših avtorovih običajih. Koga bi ne zanimalo, kako so pisali stari narodi? Ali pa: kako se je razvil kolektar? Drugi članki so posvečeni našemu gospodarstvu n. pr. o snajenju kovinske posode, ročni pripovedovalci, solata v prehrani, o važnosti gozda, sadni kupčiji, mleku, daljajah itd. Nekaj potopisnega imamo tudi radi, zato nam je pratika peljal na izlet v Šibenik in Belo Krajino. Drugi si žele dobrih kratkih povesti; imamo jih dvoje, eno šaljivo, eno

Sedaj kraljuje jesen!

Vsake jeseni drugača. Sedaj so moderne oblike nežnih barv... zamolklja polt... pravilno negovana z Elida Creme de chaque heure. Redno uporabljena obda obraz in roke z nežno tenčico in jih varuje ves dan.

ELIDA CREME

de chaque heure

Na naših grobovih na Koroškem

Bilo je ob letošnjih Vseh svetih. Na pokopališču v koroški planinski vasi Smarjeti v Rožu. Grobovi po prizadevanju marljivega slovenskega župnika g. Trabosingerja povsem popravljani, preoblikovani in preurejeni v preme vrste.

Opravim vsesvetko pobožnost na grobu svojega očeta, ki je šel pred 5 leti prarano v grob, ne da bi se mu izpolnila zadnja želja, da pred odhodom v večnost vidi še enkrat svojega edina

Razgledam se po drugih, tako lepo preoblikovanih grobovih, berem na nagrobnih kamnih in lesenih križih različne napis. Slovenske in nemške. Preproste in prav pomembne. Pri starih znanih se zadržujem delj, pa tudi pri napisih nepoznatih pokojnih ne odhajam takoj. Zanimajo me njihova preteklost in dom, katerega skušam razbrati iz imen in napisov.

Se ves zatopljen v spomin na drage rajne odhajam v cerkev. Med potjo pa uzmem v kotu mrtvašnice kup izruvanih lesenih križev. Večji del z nedomačimi imeni. Berem med temi tudi — Razlag. »Ali so bili tudi Razlagi naseljeni na Koroškem?« se vprašujem. Ker se mi je zdelo le malo verjetno, da bi bil kdo tega imena kdaj pri nas, pogledam bliže in berem v svoje začudenje in v prav bolesto iznenadenje: »Kapetan Pavel Razlag in poročnik Franc Jurca, padla 4. maja 1919.«

Kaj, nagrobni križ naših junakov, mučnikov, ki so na tako krut način morali žrtvovati svoje mlado življenje za nastajajočo Jugoslavijo v kotu med raznimi

drugimi pozabljenimi pokojniki?! Prav bolesto me je presunila ta ugotovitev, ki je le še povečala mojo resignacijo. — Ali sta res že pozabljena mučenika, ki sta samo na prošnjo zbežanega ljudstva branila nekoč jugoslovanskega šmarjeto, mučenika, katera so z našo posadko vred ujeli »Volkswehrovci«, ju slekli, jima vzeli denar in ju z drugimi ujetniki, kljub protestu nekaterih poštenih Nemcev — ubili?

Pozabljene so sicer že večji del rane, ktere je povzročila grozna prevratna doba koroškemu ljudstvu. Toda bolesta je vseeno zavest, da se tako hitro pozabljajo žrtve krvi in življenja za najlepše ideale in sanje naše mladosti.

Nova šola na Sušaku

Da se omeji brezposelnost in beda delavstva v zimskih mesecih, je sklenil občinski svet na Sušaku že preteklo poletje, da začne graditi potrebno novo osnovno šolo. Te dni se je začel ta načrt realizirati. V petkovi plenarni seji je sprejel občinski svet ponudbo ljubljanskega gradbenega podjetja inž. Franja Dedeka (čigar šef je, kakor znamo, interniran v Italijo). V soboto je začelo podjetje že postavljati na stavbišču barake in čez nekaj dni bodo začeli kopati temelj. Občinski svet je postavil graditelju pogoj, da mora zaposeliti samo delavstvo iz sušaškega teritorija ter je tudi predpisal višino mezd. Šola bo okusna moderna zgrajba in bo stala na lepem Prestolonaslednikovem šetališču malo pred hotelom »Jadrano« na levi strani ceste. Dolga bo 60 m in široka 40 m. Iz vseh učnih sob se bo nudil lep razgled na naš Jadran. Tako bo naš v naglem tempu rastoči Sušak zopet za lepo stavbo bogatejši.

Zvočni kino Dvor

Telefon 27-30

DANES VELEFILM

OPOROKA DR. MABUSA

Film napetih scen in najdramatičnejših zločinov. Zločinci podminirajo tovarno. Početje blazneža v hipnozi

SODELUJEJO: Rudolf Klein-Roger, Theodor Loos, Wera Liesen, Camilla Spira, Gustav Diesel

Predstave danes ob 4., 7. in 9. Cene Din 2.-, 4.-, 6.- in 8.- Din

KULTURNI PREGLED

Vodnikova pratika

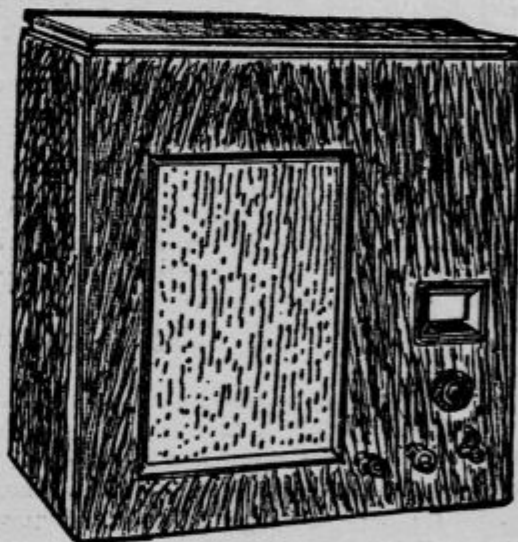
(Uredil dr. Pavle Karlin. Izdala in založila Vodnikova družba. Ljubljana 1934. Str. 112.)

Mislím, da bo vsak, ki bo te dni prejel letošnjo Vodnikovo pratiko, obstal in nekaj časa gledal naslovno stran. Kam smo se povzpeli v nekaj letih nad ono šablonsko umetnost, ki se je kazala pred nekaj leti na naših platnicah, posebno koledarskih platnicah. Koliko risarije, figur in predmetov, da je že znanost govorela, da je to koledar. A sedaj! Le poglejte to lepo dvobarvno sliko! Ulinjak in pred njim pristen slovenski čebelar s nanjem v roki kot da bi hotel reči: kam s tem bogastvom. Na videz nič kole-darskega in vendar, kak primerna slika za Vodnikovo pratiko! Koliko okusa in lepote brez vsega snakovanja. In koliko našega, priskega slovenskega! In brez kričavih napisov. Zgoraj letnica 1934 v koto spodaj »Vodnikova pratika«, to je vse. A zato bo v tej obliki ta pratika okras za vsako gosposko in kmečko sobo. Koledarski del krasito Gasparijevi svetniki, s čimer nas spominja stare slovenske pratike — med tektonom na imamo 16 strani slik iz domačih in svetovnih dogodkov. Za 20 Din ni mogoče zahtevati več. Toliko glede opreme.

In vsebina? Biti moderen praktikar ni lahka stvar. Včasih, ko je bila pratika vse,

kar je dobil naš preprosti čitatelj v roke, je bilo lažje. Takrat je bilo vse novo in zanimivo. Danes ima naš čitatelj svoje dnevne in tedenske, ima strokovne liste, ima predavanja in poučne tečaje, ima po več pratik in koledarjev in ima tudi že radio. Kaj nai ob tem času sprejme urednik v pratiko, da ustreže vsem različnim naročnikom po mestih in na kmetih? To je važno vprašanje, ki ga skuša pratikar seveda rešiti po svoji najboljši volji. Letos je 1938 let, odkar je izšla Vodnikova »Velika pratika«. Takrat še ni bilo tega težkega vprašanja, kaj spada v pratiko. Vse, kar je bilo potrebno in poučno za našega kmeta, ki mu je bila pratika vse leto edino štivo, vse to je spadalo v pratiko. In še dolgo potem se je lahko držal pratikar tega pravila. Danes mora pratikar upoštevati različnost publike, ki se zbira okoli književne družbe in na to, da ni več sam in edini voditelj in učitelj svojih čitateljev. Zato mora moderen pratikar zelo izbirati, da napolni pratiko s takimi spisi in članki, ki bodo zanimali večino njenih čitateljev. Vodnikova pratika ima že od vsega začetka svojega stalnega urednika, ki ima torej že nekaj izkušnje. Zato žanje nje-

ORION REFLEX

SUPER

s 3 + 1 cevmi

7 vstavljenih krogov. Dovoljena selektivnost, avtomatsko izenačenje fadnogov. Najnovejši Tungram barijeve cevi so odlikte tega sprejemalca.

ORION RADIO 7131

Dobiva se proti gotovini in na obroke pri večini radio trgovcev.

bolj resno in nazadnje še nekaj drobiža, par kratkih člankov in količek za mlade čitatelje, nekaj pregovorov, šal, zastavice — to je pratika za vsakega. Za člane po želji so namenjeni »Sejmici, za vse pa »Vestnik Vodnikove družbe«, iz katerega izvedemo glavne podatke o stanju te naše narodne ustanove.

Taka je letošnja Vodnikova pratika. Res je, da danes pratika ni čitateljem več to, kar je bila nekdaj, ko je bila važna družn-ska knjižica za staro in mlado, res je pa tudi, da brez pratike ne moremo živeti in da jo ob vsaki priliki rabimo. In tudi, če se nam zdi, da že vse vemo, vendar še radi očežemo po pratiki in prečitamo njene članke. Vedno se še kaj naučimo in izvedemo kaj novega. Seveda, zadovoljiti vse, ni lahka naloga. Nekateri bi si morda želeli še več lenoslovja. Drugi več povčnih člankov, tretji več prijateljskih tehničnih iznajb, četrti rad izve kaj o tujih deželah. A ko bi te čitatelje uveljavili za urednike, bi stali pred isto težko nalogo in bi morali marsikaj izpustiti, kar bi niti ugažalo, in marsikaj sprejeti, kar ugažalo drugim, kajti moderna pratika mora prinesiti vsakemu nekaj, saj se zaveda, da ne more dati vsem vsega.

kar tudi ni potrebno, ker je pratika samo ena od mnogih knjig, ki dandanes prihajajo v naš dom. A pratika — to moramo priznati — ima med vsemi knjigami svoje izjemno stališče. Zato morajo biti tudi prirepi za pratiko res pratikarski. Ime »pratikat« prihaja od besede »praktičen«, zato spadajo vanjo predvsem aktualni praktični članki. Navadili smo se Vodnikove pratike tako, da bi nam gotovo nekaj manjkalo, ko bi je eno leto ne bilo v hiši. Saj je ona obenem nekaka legitimacija, da smo člani družbe. Če jo vsako leto shranimo, se nam z njo nabira domača zgodovina. Mnogo lepša in poučnejša je v nji. A končno je res, da je pratika za družbo vsako leto nekaj poseben pones, a pones je tudi za nas, če nam leži na mizi in priča o naši kulturni zavesti in narodni dolžnosti, saj vemo, da je 20 Din res majhna vsota za tako lepo in bogato knjigo in je to vendarle lep dokaz tudi za nas, če pratika na naši mizi priča, da smo po svoje pripomogli, da med Slovenci uspeva družba, ki družbi s svojimi knjigami na tisoče članov in čitateljev povsod, koder prebiva naš rod to in onstran meja.

L. A.

Iz življenja in sveta

Svet se smeje

novim izumom

Svet se je vedno smejal novim idejam in proglašal njih očete za norce!

Francoski listi so pred kratkim poročali, da je predlagal neki inž. Remy nov način za zgraditev železnice iz Egipta v Kapsko deželo. Ta proga se ni zgradila do danes samo zato, ker bi jo veter v puščavi v najkrajšem času zasul s peskom. Remy na predloga, naj bi preko ogoznenih ozemelj položili velike cevi s tračnicami, v katerih notranjosti bi se železniški promet lahko vršil brez vsake škode.

Mnogi so, ki se utegnejo celo dandanes takšnim načrtom smejati, da si so s praktičnega in tehničnega stališča povsem izvedljivi.

Veliki francoski matematik in fizik Bernoulli je dokazal v teoretični razpravi, ki mu jo je pariška Akademija znanosti celo nagradila, da je daljše premikanje ieklenih koles na jeklenih tračnicah in vsako premikanje s pomočjo parne sile nemogoče. Celotno matematično razlago je nastopil proti takšnim absurdnostim. Navzlic vsem teoretičnim razpravam na so nekoliko let pozneje že teklo prve železnice.

Neki drugi učenjak je v Berlinu dokazoval, da bi moral »ogromni zračni pritisk« pri hitrem gibanju železnice usmrtiti žival in človeka. Avstrijski cesar Ferdinand se je prvemu načrtu železnice na avstrijskih tleh smejal, češ: »Zakaj naj bi gradili železnico, če niso niti navadne kočije vedno zasedene?»

Prof. James Lardner se je rogal v obširni znanstveni razpravi, da bi bilo prav tako lahko preplaviti Ocean z lažno tesno močjo kakor s parno silo. Dve leti

pozneje, l. 1819., pa je že prvi parnik »Savannah« preplul Ocean.

Prav tako so se drugi rogali gonilni sili bencinskega motorja in prvi poskusi so jim na videz dali prav, ker so se končali z eksplozijo in z usmrtitvijo eksperimentatorjev. Toda končno so le zgradili motorje, ki so ustvarili podlago današnjega ogromnega prometa z motornimi vozili.

Na Angleškem je izumitelj svetilnega plina Harry Murdoch kmalu prodrl s svojim izumom, v sosedni Francoski pa so inž. Lebona, ki je hotel uvesti plinsko razsvetljavo v Parizu, celo ubili. Izumitelja Auerjeve mrežnice, dr. Karla Auerja so hoteli l. 1885. na Dunaju ovaditi zaradi sleparstva, ko mu je prva žareča mrežnica pri poskusu pred večjim številom tehnikov, v katerih je iskal financirjev, razpadla. Toda šest let pozneje je Auer z boljšo mrežnico vendarle zmagoslavno prodrl v svet.

Tudi Benjaminu Franklinu so se rojali smejali, ko je iskal finančne podpore za svojo idejo strelovoda, da si svoje načrte lahko pokazal in dokazal na majhnem modelu.

Dr. de Mouzela, ki je predaval l. 1877. prvi Edisonov fonograf pariški Akademiji znanosti, je prof. Bouillaud vrgel s fonografom vred s podija, češ da tako odlične družbe ne bo trebuljač in slegar imel za norca. Kos kovine nikoli ne more posnemati plemenitega zvoka človeškega glasu. Nekoliko mesecev pozneje pa je de Mouzel z drugim aparatom dokazal, da so ugledni in učeni možje včasih v resnici norci.

Čebele in razum

Inž. Francon poroča v pariškem »Matineu« o poskusih, ki jih je izvršil letošnje poletje, da bi dognal, kako daleč sega pri čebelah čisti nagon in to, kar imenuje Maeterlinck »duha čebelne panje«.

Mnogi raziskovalci so ugotovili, da se čebela, ki naleti na kos sladkorja, ne spravi takoj nanj, temveč poleti najprvo v panj in pozove več ali manj svojih družic. Iz tega bi sledilo, da se zaveda, da sama ne more opraviti s sladkorjem.

Francon je ta poskus ponovil z nekaterimi spremembami. Čebelo je dal na suho sladkorno kocko, tako da bi jo morala samo omehčati s slino, če bi jo hotela posrebiti. Čebela pa je kocko preiskala, odletela in se vrnila kmalu potem s tremi drugimi čebelami. Prav toliko žuželk je imelo prostora na kocki. Francon je nato prilil nekaj vode v skodelico, tako da se je okrog sladkorja tvoril gost sirup z znatno večjo površino. Takoj je ena izmed živih odletela in se vrnila z več tovarišicami, a tudi tokrat s točno toliko čebel, kolikor jih je imelo okrog sirupa prostora. Ko so tega poskale in je ostalo samo še nekaj neraztopljenega sladkorja, so čebele, ki so bile za nadaljnje delo odveč, odletele in jih je ostalo toliko, kolikor jih je bilo nujno treba, da nospravijo ta ostanek.

Francon trdi na podlagi svojih opazovanj, da so čebele zmožne točno prepoznati število žuželk, ki je potrebno, da se neko delo v redu opravi. To pa bi šlo že preko nagona, ki deluje avtomatično ne glede na posamezen primer. Čebele morajo biti obdarjene torej z razumom.

Iz „tretjega carstva“

Če ne poslušaj Führerja do kraja...

V Wormsu so oblasti aretirale tri tovarniške ravnatelje ter jih prepeljali v koncentracijsko taborišče v Osternhofnu. Ravnatelji so prisostvovali volilnemu govoru Hitlerja prošli petek le deloma ter so izginili, preden je Führer izrekel zadnjo besedo.

Na begu ustreljen...

Dortmundska policija poroča, da je bil te dni ustreljen na begu neki razdeljevalec komunističnih letakov. Ko so mu varnostni organi prišli na sled, je skušal pobegniti, tedaj pa je počil strel in mož se je zgrudil mrtev na tla.

Kljukasti križ in otroci

12 letni učenec Resselbeck član Hitlerjevega podmladka je hotel v stanovanju pekovega mojstra Vogelhuberja preizkusiti bombo, ki pa je predčasno eksplodirala in je odtrgala mladoletnemu eksperimentatorju vse prste desne roke.

Lužiški Srbi in Hitler

Praski »Nar. Listy« poročajo, da je začela v Budušinu spet izhajati revija Lužiških Srbov. Na čelu lista prinaša izjavo, ki pravi, da je v zelo težkih razmerah, vendar upa, da bo lahko nadaljevala svoje izhajanje v domačem jeziku v prid lužiškorsrbskega kulturnega življenja.

Najzanimivejši del izjave pa se glasi: »S popolnim zaupanjem se priznavamo k novi vladi, ki jo je sestavil kancelar Adolf Hitler. Zanašamo se tudi na njegovo izjavo, da se v novi Nemčiji ne bo germaniziral noben tuj narod. Trdno se zanašamo, da v tem pogledu ne bo ostalo zgolj pri besedah, kajti k največjim pridobitvam nemške revolucije spada tudi priznanje soevrstnosti vsake narodnosti in pravice, ki izvirajo iz tega.«

Pariška moda

Črna plašč iz velurja, garniran z opljo kože

Zimski letalski promet

Air Franc, poprej Cidna javlja, da bo obratovala na progi Praga—Pariz—Praga—Varšava in Praga—Bukarešta skozi vse zimske mesece do 28. februarja 1934. Iz Prage v Pariz se potuje z letalom lahko vsak dan, odhod iz Prage je ob 11.15, prihod v Pariz je ob 16. Iz Prage proti Dunaju odhaja letalo ob 14.35 in pristane na Aspernu ob 16.10. Poleti čez Budimpešto in Beograd v Bukarešto se vrše trikrat tedensko, takisto tudi promet med Prago in Varšavo.

Obletnica premirja v Parizu

Zastave razpuščenih polkov

Umetni diamanti

Zemeljski diamanti vsemirskega izvora?

Iz Chicaga so poročali pred kratkim, da je neki inž. Bromson s segretjem ogljika na več tisoč stopinj pod močnim pritiskom in s sledečo naglo ohlavitvijo ob navadnem tlaku v ledeni vodi izdelal umetne diamante.

Poskusi te vrste so se izvršili že čestokrat in doslej z največjim uspehom po Francozu Moissonu. Toda umetni diamanti niso doslej mogli konkurirati naravnim, ker so bili dosti manjši. Za takšen uspeh gre bržkone tudi v Bromsonovem primeru.

Narava nam namreč trmasto skriva svojo tajnost, kako izdeluje diamante sama. Vsi dosedanja poskusi po znanstvenih laboratorijih so dognali le nekatere splošne resnice o njeni metodi, niso pa prodrli do podrobnosti. Hipoteze same ne zaležejo dosti.

Veliki angleški naravoslovec Crookes, Röntgenov predhodnik, je bil n. pr. mnenja, da nastajajo diamanti v vulkanskih žrelah iz staljenih železnih mas, ki vsebujejo ogljik. Žareča lava daje vročino, železo, ki se pri ohlavitvi krči, pa pritisk, zaradi česar nastanejo diamanti. Laboratorijski poskusi so v bistvu sledili tej Crookesovi domnevi.

Toda ta domneva ni ostala brez nasprotnikov. Neki nemški astronom je trdil, da izvirajo vsi zemeljski diamanti iz vesolstva, prvotno so bili v meteoritih shranjeni delci ogljika. Ko padajo meteoriti na zemljo, se ob trenju z ozračjem vnamejo ob silnem pritisku in ni nemogoče, da bi pri tem ne nastali diamanti. Dokazano pa ni, kakor ni dokazano, da so vsi zemeljski diamanti izvenzemeljskega izvora.

Spalni vozovi tretjega razreda

V letošnjem zimskem voznem redu je uvedla avstrijska republika prvič v promet spalne vozove 3. razreda na progi Dunaj—Budimpešta in na progi Dunaj—Pariz. Vsak oddelek ima tri ležišča, ki so drugo nad drugim. V ostalem so te postelje prav takšne kakor ležišča v 1. in 2. razredu.

DOBRO JE ČE VEŠ...

da je imenovan za avstrijskega krvnika Johann Lang, pomočnik nekdanjega avstrijskega rablja Langa. Novi krvnik je star 50 let;

da je prispela francoska zračna eskadra generala Vuillemina na vožnji v Afriko do Colomb Beacharja, odkoder bo nadaljevala polet;

da je prišel benediktinski samostan v St. Lambertu v konzurz;

da je odkril inž. Fillier iz Key Festa na Floridi zelo učinkovit lek proti piku muhe čede;

da so pred kratkim odpravili prohibicijo tudi na Islandu, kjer je glasovalo za alkohol 15.844 oseb, proti njemu pa 11.624 volilcev;

da se vračajo pred tridesetimi leti iz Francije izgnani kartuzijanci v Francijo, pa ne zaradi naklonjenosti vlade proti njihovem redu, ampak zaradi tega, ker prihrani vlada s tem letno 10 milijonov frankov stroškov za njih vzdrževanje.

Žena umorila svojo tekmovalko

Nizka kazen za hladnokrvno izvršeni umor, toda zadnja beseda še ni izrečena

Porotno sodišče v Lyonu je obsodilo na dve leti ječe žensko, ki je z največjim premislekom umorila ljubico svojega moža. Morilka se piše Jeanne Lavrat, njen mož je bil draguljar in se je povzpelo od skromnih začetkov do lepega premoženja.

Lavrat je bil po vojni skromen juvelirski pomočnik. Kmalu pa je spoznal, da se lahko postavi na lastne noge. Postal je najprej pozlatar in slednjč se mu je posrečilo spraviti skupaj toliko denarja, da je lahko otvoril trgovino z zlatom in žlajtnimi kamni. Pred dvanajstimi leti si je poiskala ženo, s katero je živel nekaj let v mirnem, čeprav ne srečnem zakonu. Imela sta sina. Toda kljub tej vezl se je zakon čedalje bolj rahljal.

Neko noč je prišel Lavrat v neki pariški hotel, kjer se je seznanil s sobarico Darnaudovo. To je bil zanj začetek novega življenja. Odlej je vedno mnogo potoval in kadar se je vrnil v Pariz, ni šel nikoli najprej domov, ampak se je oglašil prej pri Darnaudovi, ki ga je popolnoma zapletla v svoje mreže. Pozneje je jemal svojo ljubico s seboj na potovanja.

Lavratova žena dolgo ni ničesar slutila. Šele pred časom, ko je Lavratov sin prestopel neko pismo z žensko pisavo na očetov naslov, se ji je posvetilo v glavi. Tedaj je v trenutku razumela vse: večna potovanja svojega moža in odsotnost, ki jo je vedno opravičeval s poslovnimi vzroki. Da bi se pa popolnoma prepričala o moževi nezvestobi, je Lavratova najela zasebnega detektiva in mu poverila nadzorstvo nad prvim naslednjim potovanjem moža, ki se je odpeljal v Lyon. Detektiv je poročal Lavratovi, da je spremljala Lavrata sobarica Darnaudova in to je ženi zadostovalo.

Boj je trajal celih osem let. Jeanne Lavratova je poskusila vse, da bi moža spet privezala nase. Učinek pa je bil ta, da je Lavrat nekega dne izginil z doma, vzel 200.000 frankov gotovine s seboj, ženi pa pustil 100.000 frankov s pismom, naj ga ne išče in nadleguje več, ker je sit njenega tovarištva.

Zdaj je šla Lavratova s podvojitimi močmi na delo. Angažirala je neki zasebni detektivski zavod v Lyonu ter mu naročila, naj za vsako ceno najde njenega moža. Kmalu so detektivski odkrili, da ima Lavrat v Lyonu juvelirsko prodajalno, v kateri je zaposlena tudi Darnaudova. Odnosovala je torej v Lyon, kjer se je seznanila s svojo konkurentko ter ji predlagala »modus vivendi«, ki bi bil ugoden za obe; pol tedna

Pet milijonov je zadel!

Brivec v južnofrancoskem mestu Tarasconu je zadel glavni dobiček francoske državne loterije

Odlikovana vrtnica

Na mednarodni razstavi vrtnic v Rimu je bila nagrada česka vrtnica »Josef Strnad« iz plantaze za vrtnice J. Böhma. Od 65 razstavljenih primerkov je dobilo nagrade samo 5 rož, in sicer: ena češkoslovaška, ena nemška, dve italijanski in ena holandska.

Kri in inteligenca

Po najnovejših preiskavah angleškega fiziologa prof. Jamesa Bancrofta zavis inteligenca človeka od tega, če vsebuje njegova kri stalno smol, ki jo potrebuje možganom za opravljanje njihovih funkcij. Kri se pri človeku prilagodi potrebam možganske mase, zlasti v pogledu kislika, alkalij, sladkorja in drugih sestavin.

Ze pred rojstvom otroka se lahko opazuje potreba po kisiku, ki jo zahteva novo življenje. Pogoj inteligence pa je, da možgani vedno normalno delujejo, za kar seveda potrebujejo dovolj krvi. Po naziranju prof. Bancrofta zavis od teh pogojev tudi različna inteligenca pri raznih ljudeh.

„Pristna polarna lisica“

Dunajska gospodarska policija je pred kratkim prešla ovadbo neke ženske, ki je sporočila, da jo je neki trgovec s kožu-hovino grdo sleparil. Prodaj ji je navadno pobarvano lisico za polarno lisico.

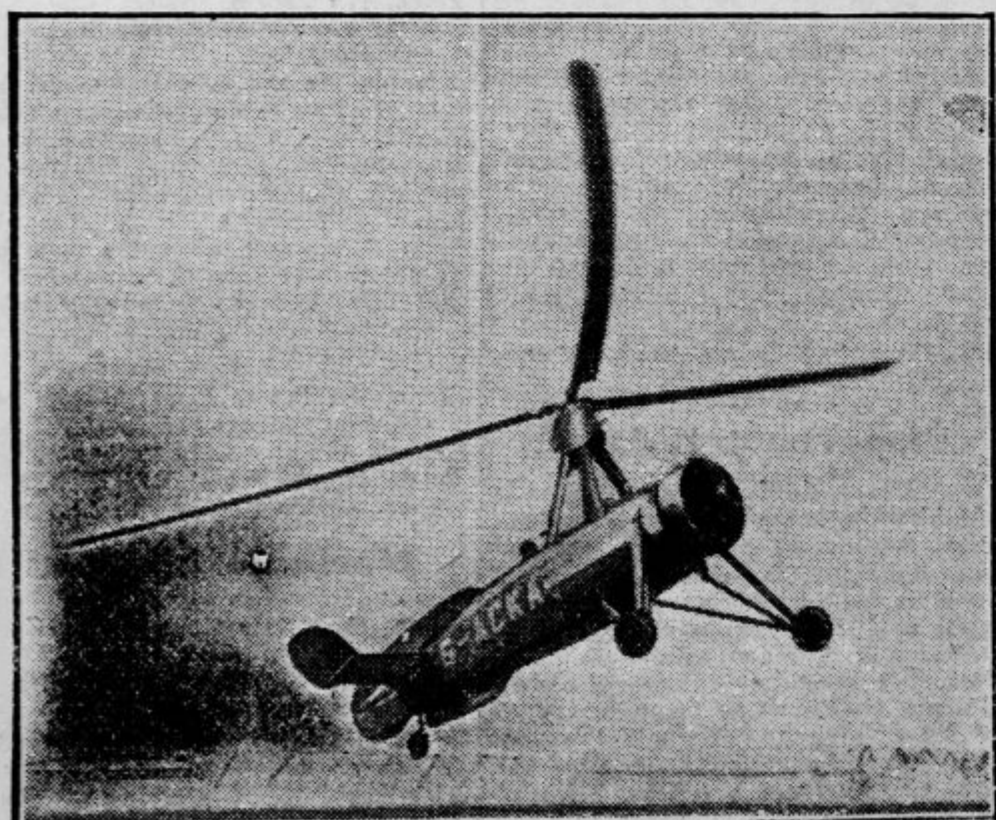
Dama, znana v dunajski družbi, je prišla pred tedni v neko trgovino s kožu-hovino in prosila, naj ji pokažejo zbirko polarnih lisic. Trgovec ji je vlijudno predložil kolekcijo, zbral iz nje primerke, ki ga je ocenil na 5600 Din in pripomnil, da je kožuh, ki si ga je dama izbrala, pristna polarna lisica, ne pa morda kožuh živali, ki jih goje samo zaradi kožu-hovine v posebnih farmah. Da bi dokazal svojo trditve, je pokazal odjemalki celo svinčeno ploombo in carinsko deklaracijo, ki je bila pritrjena na lisici.

Dama je bila zadovoljna. Pogodila se je za ceno, nakar ji je trgovec poslal kožu-hovino domov. Slučaj pa je nanesel, da je dama vrgla čez rame lisico v dežju. Kožuh se je zmočil in ko je prišla domov, je morala ugotoviti, da je hudo prevarana. Dlake so namreč začele odpadati. Podrobna preiskava je dognala, da je lisica pobarvana. Kožuh je bil koža čisto navadne lisice, pobarvan je bil samo s črnkasto barvo, vmes pa so bile vpletene mačje dlake, in sicer tako nerodno, da so začele odpadati že prvič, ko so se zmočile.

Dama je takoj ovadila nepoštenega trgovca. Trgovec se je začel izgovarjati in je takoj vzel ponarejen kožuh nazaj ter vrnil denar, nakar je kupovalka umaknila tožbo.

Ali ste že kupili Vegovo številko tedenske revije „ŽIVLJENJE IN SVET“

Letalo brez kril

Na angleškem letališču Hanworthu je sloviti letalski izumitelj La Clerva pokazal nov tip svojega avtogira, letala, ki se dviga lahko tudi navpično v zrak s pomočjo velikega horizontalno nameščenega propelerja. Ta propeler mu tudi zadostuje za vzdrževanje ravnotežja v zraku, zato nima letalo nobenih kril kakor dosedanja letala.

ANEKDOTA

Richard Strauss je pri neki orkestrski vaji na Dunaju stopil k dirigentskemu pul-tu in zagrabil eno izmed taktirk, ki je ležala pred njim. Bila je taktirka, ki jo je rabil večinoma neki drugi dirigent. Še preden je mojster dvignil roko k prvemu taktu, je skočil glavni čelist k njemu, pokazal na taktirko in dejal: »Ne te, gospod doktor, ta nima nobenega ritma!«

VSAK DAN ENA

»Ali si slišala, kaj je rekel ubogi slepec?«
»Hvala, lena gospodična!« je rekel... in zato se mi zdi, da ni zares slep!«
(Candide)

P. H.:

Življenje — film

Roman

»Kaj hočete od mene?«

Olga Nikolajevna nejasno čuti, da ravna neumno, ko trpi predrznosti tega človeka. Zdaj vidi, da je imel že od začetka svoje posebne, dobro premišljene namene. Mrznja, ki jo je na prvi pogled obšla do njegovega obraza, je bila gotovo upravičena.

»Povedati vam hočem, knežnja, da je moj tovariš Petrov, čeprav vas je ljubil, že naprej slutil, da mu preti od vas nevarnost. Pisal mi je. Lahko vam pokažem njegova pisma —«

Olga čuti, kako ji srce počasneje utripa in kako ji postajajo udje težki. Najrajši bi udarila tega moža z brazgotinastim obrazom v drzno lice, a moči jo puščajo na cedilu. In v tem sliši sebe, ko s tujim glasom reče:

»Nesramni ste!«

Vladimir Sokolov to velikodušno presliši.

Pritajeno nadaljuje:

»Polkovnik Petrov mi je pisal, da je imel zaradi vas velike troške. Izgubljal je pri igri — in ker me je skrbelo zanj, sem prišel. Da, oprostite: res je, da sem bil že prej v Nizzi, nego sem rekel vaši teti. Laž v sili, kaj ne? Človek ne more blekniti vsega na prvi mah. Vsak ve, kaj se spodobi —«

»Seveda —« zamrmra Olga Nikolajevna.

»Nu, dobro. Tisti večer sem bil tudi jaz v kazini. Da —«

Kratek molk.

26

Ali ni v grmovju nekaj zašumelo? Morda miška, ki gloda suho vejico. Od daleč se sliši godba. Lahkoten ženski smeh. Vse to se oglašja kakor v sanjah. In nekje me pričakuje Peter, pomisli Olga, in mraz jo izpreleti.

Mesečina curlja skozi vejevje. Ali ni Sokolovljev obraz podobn peklenski spaki?

»Da — če se ne motim, je bilo dvaindvajsetega aprila, jelite? Sel sem v kazinski park. Lepa, višnjeva noč je bila. Prav taka kakor nocoj. Izprehajam se in mislim na Petrova, zakaj videl sem ga, kako je izgubljal. Kaj ne da? Tudi vi ste ga videli, jelite?«

Čim delj Olga Nikolajevna molči, tem drznejši postaja Sokolov.

»Da — in tedaj vas zagledam, kako prihajate s Petrovom po stezi —«

Spet premolkne. Ali je bilo tako ali ni bilo?

Olga Nikolajevna molči.

Sokolov se v mislih že raduje zmage.

»Stal sem nedaleč od klopi, kjer se je zgodilo —«

»Ne!«

Truden, izmučen je njen vzklík, kakor dih.

»Pač,« zmagoslavno vztraja Sokolov, »tako je bilo, nič drugače.

Nekaj časa ste sedeli s Petrovim na klopi. Govorita sta, Petrov je postal vsiljiv — kar nespodobno. Prav za prav — da sem bil v vašem pločaju — tudi jaz bi bil —«

»Meša se vam!«

»O, prosim —«

Sokolov je vaen vse hujših reči. Takih malenkosti niti ne sliši.

»Kaj trdite, da ste slišali?«

»Menda sem že namignil —« se obotavlja. Kavalir.

Olga Nikolajevna čuti, kako se ji vrača prisotnost duha. Strašno ukletje, ki ji je pravkar še ohramljalo ude, ponehava.

»Kaj pravite, da ste videli?«

»Ali hočete res natanko slišati, Olga Nikolajevna? Mislim sem —«

Samozavest ga mineva.

»Govorite že!«

»Nu, če vam je do podrobnosti — saj veste: nastavili ste samo-

kres —«

Glas mu zastane.

Obraz Olge Nikolajevne je mrtvaško bled.

»Videl sem vas,« šepne Sokolov. »Poštenje in zvestoba do to-

variša Petrova me vežeta — čeprav je mrtev!«

»Torej ste — pravite, da ste —«

»Oh, pomirite se. Če prav premisliva — polkovniku Petrovu ne more zdaj niti najboljši tovariš več pomagati, nobena zvestoba ga več ne oživi. Zato pa — nu, mislim, da v to zadevo ni treba vlačiti policije. Prosim, spodoben človek sem. Dobro namene imam z vami! Priznali boste, da sem dolgo čakal, preden sem sklenil izpregovoriti z vami o teh rečeh. Vidite, siromak sem, boljševiki so me spravili čisto na nič. Vi imate pa vsega dovolj. V obilju živite — ali ne? Znal bom molčati. Častna beseda! Za carja sem se boril. Zastran vsote se menda ne bova prepirala, kaj? In kneginji Mariji Fedorovni tudi ni treba omeniti. Čemu neki? Prosim, saj bova še govorila —«

Tedačji obmolkne.

Prepaden ji pogleda v dekliški obraz.

»Torej — denar?«

Vprašanje je bilo kakor dih, a vendar nevarno. Njen glas je leden, čudno grozeč.

»Denar — da — kakopak.«

Previdno se umakne za korak. Vajen je misliti na vse slučajnosti in si vselej rad zavaruje hrbet.

Nova koža v 3 dneh!

SOJEDCI, RAZŠIRJENE ZNOJNICE, ČRNE PIKE IZGINEJO S POMOČJO TEGA NOVEGA ENOSTAVNEGA SREDSTVA.

Uporabljajte sedaj to novo izvanredno odkritje. In, ko se boste gledali v zrcalu, boste vzklínili: »Čudo!«

Vaši sojedci bodo izginili. Dobili boste novo, svetlo, baržunasto kožo in krasno polt. Po 7 letih raziskavanja in eksperimentov iznašli so učenjaki kremo Tokalon, hrano za

kožo (bele barve) ne mastno. Ona vsebuje preparirano svežo točeno smetano in olivno olje kombinirano z dodatki, ki krepe in napno kožo in ji dajo belo barvo. Prodira takoj v kožo ter razkroja nečistosti na dnu znojníc, vsled česar črne pike hitro izginejo. Razdražene kožne žleze se hitro umirijo, a razširjene znojnice se skrajšajo; tudi najtemnejša in najodpornjša koža postane bela, nežna in mladostno sveža. Ona daje koži nov čar in novo dražest ter svetlo in belo polt, katere na drug način ne morete dobiti — a tako samo v 3 dneh.

ZIMSKA JABOLKA

raznih vrst in prvovrstna jabolka mošančke

prodaja

GOSPODARSKA ZVEZA

Neveste! Gospodinje!

Najlepši okras Vašega doma je perilo, zavese, posteljnina, pregrinjala. — Najfinjše in najtrpejše ga izdelate z vezanjem od vrčke

Matek & Mikeš, Ljubljana,

poleg hotela Struželj

Izdelujemo gumbice, prebadamo sablone, prodajamo čisto len, roč. dela, imamo specializirano to. za obiske in volane, šuriramo in ostale. Vsakdo že ve, da imamo največjo in najmodernejšo vevilnico. Ker sami delo sprejemamo, ga nam najiziramo zato vse tudi najboljšo postrežemo. 79

Prodajamo večjo količino purjega in kokošjega PERJA

po najnižji ceni.

11975

MARKO FUHRMANN

eksport jajc in perutnine, Sunja.

TRGOVCI SO NAM VZGLED

Kako se da brez škode za napredek štediti. Reklama na stenskih in drugih tiskovinah izginja, ker nima stika z občinstvom. »Jutrovi« oglasi pa so od čitateljev naročeni in kupljeni in so zato stalna in najboljša vez med trgovcem in odjemalcem.

Brez posebnega obvestila

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je gospod

DR. ANTON MULEJ

SODNI SVETNIK V POKOJU IN BIVŠI ODVETNIK

danes ob 8. uri zjutraj v 62. letu starosti po dolgem trpljenju preminil.

Pogreb dragega pokojnika bo v četrtek, dne 16. novembra 1933

ob 14. uri iz hiše žalosti, Razlagova ulica 11 na frančiškansko pokopališče.

Sv. maša zadušnica se bo brala v petek 17. novembra ob 9. uri v frančiškanski cerkvi.

V Mariboru, dne 14. novembra 1933.

ALMA roj. BAŠ, soproga; VIDA por. LORGER in ALMA, hčeri; ZORAN, sin; DR. VIKTOR LORGER, zet. 12030

V neizmerni žalosti naznanjamo, da je naš nad vse ljubljani oče, stari oče, brat, stric, tast in svak, gospod

EDMUND KOCBEK

INDUSTRIJALEC

dne 14. t. m. po kratkem, mučnem trpljenju, previden s svetotajstvi mirno preminil.

Pogreb nepozabnega bo v četrtek, dne 16. t. m. ob 15. uri iz hiše žalosti na domače farno pokopališče, kjer se položi truplo v rodbinsko grobnico k večnemu počitku.

KRANJ · LJUBLJANA · MARIBOR, dne 14. novembra 1933.

OBČINA LJUBLJANA
MESTNI POGREBNÍ ZAVO.

Žalujoci ostali.